

STUDIES TRANS-NATIONALS ABOUT SAINT MAGÍ

Dr. Graham Jones

Now that Magí is a fully-fledged saint of cyberspace, it seems appropriate to consider his cult in its European context.¹ For Magí is a saint whose devotions have long united communities far from his supposed site of martyrdom at Brufaganya.²

The first characteristic learned by the student of Magí is that the waters from his fountain are traditionally received on or around his feast day at several regional capitals, thus uniting Catalunya across various internal boundaries. In some cases the Barcelona and Vic. In other cases it is cultural regions which are united -the cereal- growing Alt Segarra, for example, with the olive and wine lands in the rest of the Conca de Barberà. Thus Magí represent the unity of Catalunya. At the same time he unites the lands of the *lingua Catalan*. From Tarragona, Probably, his cult was taken to the Balearic Islands. Northwards, the reputation of Magí spread to Andorra. And across the Pyrenees into Rosselló. With the saint commemorated at approximately ten kilometre intervals in some places between Tarragona and the Pyrenees. Per-

¹ Photographs from the festa at Cervera in August 1998, together with a discussion about Magí and his cult, are to be found on the Internet at <<http://www.le.ac.uk/elh/grj1/magi.html>>, one of the pages of the Department of English Local History, University of Leicester, which is host to the project for a Trans-national Database and Atlas of Saints' Cults (TASC).

² For example, in the Quaderns Barri de Sant Magí 6 (1996), pp.41-3 (reprinted from *Il-ltre. Confraria de Sant Magí, màrtir*, Barcelona, 1985), Josep Vilaret described a well dedicated to Magí between Sant Marçal and Palaldà in Rosselló. Much better known is Magí's veneration in Mallorca, at Santa Eugènia and Sineu in particular.

haps the cult was especially favoured by travellers, and perhaps shepherds in particular.³

It is uncertain how the saint came to be known at Rome, where his feast was entered in a list of martyrs. It is interesting that this was reported 1492-1502 by a Catalan secretary (Jaume Segarra) of a Catalan pope (Alexander VI Borgia), since the family which revived the cult at Brufaganya in the 1520s, the Centelles, was related by marriage to Alexander's Captain of the Vatican Guard, himself a Borgia. Possibly the saint had been introduced to Rome by Alexander's uncle, Pope Callixtus III.⁴

However, Magí appears to have been known much further afield than Rome in the late Middle Ages. Woodcut illustrations on paper of a saint 'Minus of Spain' were sold as talismans or tokens in Germany, probably at Nuremberg, in the fifteenth century, from which it has been hypothesised that this saint represented by word-play some priapic property of our Magí.⁵

A further, earlier link between Magí and Rome is most intriguing. The naming of a Romanesque church at the principal village in the neighbourhood of Brufaganya, Santa Perpetua on the river Gaià, in honour of St. Susanna looks like a deliberate reference to Rome, where Susanna became patron saint of the church known earlier as the *titulus*

³ Commemorations of Magí are found in a narrow corridor north from Brufaganya: At Santa Coloma de Queralt and Cervera in the medieval diocese of Vic, and at Guissona, Guardiola (Vilanova de l'Aguda, Guardiola de Segre (Bassella), Peramola, Guils de Cantó, and Castellciutat in the diocese of Urgell; Elsewhere at Pinós des Solsonés, Guiró (Flamicell) (medieval diocese of Roda), and Guardiola (Andorra). Transhumance, the long-range seasonal movement of livestock, is well attested across the Pyrenees. For example, see the map in Emmanuel Le Roy Ladurie, *village occitan de 1294 à 1324* (Paris, Gallimard, 1982).

⁴ I am grateful to Sr. Josep Mas for drawing my attention to the recent biography of Jaume Segarra in Josep M. Razquin i Jene, *Gent de la Segarra* (Proyectos Editoriales y Audiовisuales, 1998), pp. 135-6.

⁵ Louis Reau, *Iconographie de l'art chrétien* (Paris, Preses universitaires de France, 1955-59)3, p. 860. S. Kimple, 'Maginus (Maximus) von Tarragona', in Engelbert Kirschbaum et al, Lexikon der christlichen Ikonographie (Rome, Herder, 1968-), p. 469, describes a late fifteenth-century wood-engraving of Magí as pilgrim, with a sickle in his left hand, in the Basle Museum of Art, published by Paul Heitz, Einblattdrucke (Einzelholzschnitte) des fuenfzehnten Jahrhunderts (Strassburg, 1899-) 15.

Gaius. Susanna was honoured also at Brufaganya.⁶ That Magí's church at Brufaganya was and is occidented (that is, it was built facing west), in the style of Old St Peter's in Rome, encourages the student to more detailed investigation of Magí, both in Catalunya and across Europe as a whole.⁷

Oli de Dionisio Baixeras (1862-1943) amb capelleta i pastors

ESTUDIS TRANSNACIONALS DE SANT MAGÍ

(Traducció catalana de Núria Pont Pedrós, M. Àngels Bonjoch Mas i Phil Davis)

Ara que en Magí és del tot un sant aposentat en l'espai cibernètic, sembla just considerar el seu culte dins d'un context Europeu.¹ En Magí és un sant que ha unit durant molt temps comunitats de devots, mes enllà de la Brufaganya,

⁶ Francesca Español, *L'Arquitectura Religiosa Romànica a la Conca de Barberà i Segarra Tarragonina*, Centre d'Estudis de la Conca de Barberà, Monografies 4 (Montblanc, 1991, pp. 293-305.

⁷ Graham Jones, 'The occidented church of Sant Magí de Brufaganya', University of Leicester, Faculty of Arts Research Report (unpublished), 1999.

¹ Fotografies de la festa a Cervera a l'agost de 1998, juntament amb una discussió sobre Magí i el seu culte es poden trobar a Internet a <<http://www.le.ac.uk/elh/grj1/magi.html>>, una de les pàgines del Departament d'Història Local Anglesa, Universitat de Leicester, la qual hostatja el projecte per una Base de Dades Transnacional i un Atlas de Sants i Cultes (TASC).

lloc del seu suposat martiri.²

La primera característica que l'estudiant d'en Magí apren, és que l'aigua de la seva font es rep tradicionalment el dia o durant les vigílies del dia de la festa a varíes capitals regionals, unint diferents comarques de dins de Catalunya. En algus casos, fins i tot trapassa antigues divisions polítiques com poden ser les comarques o les diòcesis de Barcelona i Vic. D'altres vegades són diferents regions culturals les que s'uneixen: el cereal, el qual neix a l'Alta Segarra, per exemple, amb la terra de l'oliva i del vi de la Conca del Barberà. Així doncs, Magí representa la unió de Catalunya. Al mateix temps uneix els països de llengua catalana. Segurament va ser de Tarragona on es va traspasar el seu culte fins a les Illes Balears. L'expansió cap al nord d'en Magí va fins Andorra i a través dels Pirineus fins al Roselló. Amb una representació del sant amb un interval de 10 Km. aproximadament, en algunes parts de la ruta, entre Tarragona i els Pirineus, encara que no sempre és així. Potser el seu culte era especialment preferit pels viatgers, i potser en particular pel pastors.³

No se sap del cert com el sant va arribar a ser conegut a Roma, on la seva festa va entrar a la llista dels màrtirs. És interessant que això es va donar a conèixer entre 1492 i 1502, per un secretari català del papa (Alexandre VI, Borja), que també era català, com que la família que va revifar el culte a la Brufaganya per la dècada del 1520, els Centelles, estaven emparentats per matrimoni amb el capità Alexandre de la Guàrdia Vaticana, ell mateix un Borja. Possiblement el Sant havia estat introduït a Roma per l'oncle d'Alexandre, el papa Calixt III.⁴

Tanmateix, sembla que durant l'edat Mitjana en Magí era conegut més

² Per exemple, al *Quaderns Barri de Sant Magí*, núm. 6 (1996), pp. 41-3 (reimpressió de l'Il·ltre. Confraria de Sant Magí, màrtir, Barcelona, 1985), Josep Vilaret describia una bona apreciació de Magí entre Sant Marçal i Palaldà al Rosselló. Encara més coneguda és la veneració de Magí a Mallorca, a Santa Eugènia i Sineu en particular.

³ S'han trobat commemoracions de Magí en un corredor estret al Nord de la Brufaganya: A Santa Coloma de Queralt i Cervera, a la medieval diòcesi de Vic, a Guissona, Guardiola (Vilanova de l'Aguda), Guardiola de Segre (Basella), Peramola, Guils de Cantó, i Castelciutat a la diòcesis d'Urgell; també a Pinós del Solsonès, Guiró (Flamicell) (diòcesi medieval de Roda), i Guardiola (Andorra). Transhumància: el moviment estacional a llarga distància de bestiar, està ben establert a través dels Pirineus. Per exemple, mireu el mapa d'Emmanuel Le Roy Ladurie, *Montaillou*, vilatà occità de 1294 a 1324 (París, Gallimard, 1982).

⁴ Estic agraït al Sr. Josep Mas per atraure la meva atenció a la recent biografia de Jaume Segarra de Josep M. Razquin i Jené, *Gent de la Segarra* (Proyectos Editoriales y Audiovisuales, 1988) pp. 135-6.

enllà de Roma. Il·lustracions de gravats de fusta sobre paper del sant “Minus d’Espanya”, van ser venuts com a talismans, records o símbols a Alemanya, segurament a Nüremberg al segle XV, per la qual cosa es diu hipòticament, que aquest sant representava amb un joc de paraules alguna propietat priàpica⁵ del nostre Magí.⁶

Un lligam profund entre en Magí i Roma és molt intrigant. El nomenament d’una església romànica a la població principal de l’àrea de la Brufaganya, santa Perpètua al costat del riu Gaià, en honor a Santa Susanna sembla una referència deliberada a Roma, on la Susanna va esdevenir Santa Patrona de l’església coneguda prèviament com *Titulus Gaius*. La Susanna va ser honorada també a la Brufaganya.⁷ El fet que l’església de Sant Magí era i és occidental (això vol dir que està encarada cap a l’oest), a l’estil de l’antiga església de Sant Pere a Roma, anima l’estudiant a fer una investigació més detallada d’en Magí, ambdós a Catalunya i a través d’Europa com un tot.⁸

⁵ (Prfap.- Divinitat grega, símbol de l’instint sexual i de la força generativa masculina i també de la fecunditat de la natura. Considerat com a fill de Dionís i d’Afrodita, el seu culte, originari probablement de la Tròade, es difongué per l’Hel·lespont i per Itàlia a l’època hel·lenística i romana. *Gran Encyclopédia Catalana*)

⁶ Louis Reau, *Iconographie de l’art chrétien* (París, Presses universitaires de France, 1955-59)3, p 860. S. Kimpel, ‘Maginus (Maximus) von Tarragona’, a Engelbert Kirschbaum et al, Lexikon der christlichen Ikonographie (Rome, Herder, 1968-9, p. 469, descriu un gravat de fusta de finals del segle XV de Magí com a pelegrí, amb una falç a la mà esquerra, al Museu d’Art de Basel, publicat per Paul Heitz, Einblattdrucke (Einzelholzschnitte) des fuenfzehnten Jahrhunderts (Strassburg, 1899-) 15.

⁷ Francesca Español, *L’Arquitectura Religiosa Romànica a la Conca de Barberà i Segarra Tarragonina*, Centre d’Estudis de la Conca de Barberà, Monografies 4 (Montblanc, 1991, pp. 293-305.

⁸ Graham Jones, *The occidented church of Sant Magí de Brufaganya*, University of Leicester, Faculty of Arts Research Report (no publicat), 1999.

